

Nr 24.

Ankom till riksdagens kansli den 19 mars 1935 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående pensionsrätten för vissa f. d. rektorer vid allmänna läroverk m. fl. undervisningsanstalter.

I en till riksdagen avlåten, den 22 februari 1935 dagtecknad proposition nr 132, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad föredragande departementschefen förorddat, utfärda bestämmelser i fråga om pensionsrätten för vissa förutvarande rektorer vid allmänna läroverk m. fl. undervisningsanstalter.

I enlighet med av Kungl. Maj:t framlagt förslag (prop. nr 223) medgav 1934 års riksdag (bankoutsk. utl. nr 61; riksd. skr. nr 385), med tillämpning från och med den 1 juli 1935, att för tillförordnad rektor vid allmänt läroverk, högre lärarinneseminariet, folkskoleseminarium, småskoleseminarium eller tekniskt läroverk, vilken innehaft förordnande å rektorsbefattningen under minst tolv år men före pensionsålderns inträde överginge till ordinarie lärartjänst vid någon av nämnda läroanstalter, fortfarande finge tillämpas det pensionsunderlag och den pensionsavgift, som för honom gällt vid förordnandets frånträädande.

I samband med propositionen förehade riksdagen till behandling två inom riksdagen väckta, likalydande motioner, vari gjorts framställning i syfte, bland annat, att den i propositionen avsedda förmånen måtte tillkomma jämväl sådan den 1 juli 1935 i tjänst varande ordinarie lärare vid någon av ifrågavarande läroanstalter, som innehaft rektorsförordnande under minst tolv år men före nämnda tidpunkt frånträtt förordnandet.

I sitt i ärendet avgivna utlåtande (nr 61) hemställde *bankoutskottet*, att riksdagen måtte i anledning av motionerna i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande rätt för ordinarie befattningshavare vid allmänt läroverk, högre lärarinneseminariet, folkskoleseminarium, småskoleseminarium eller tekniskt läroverk, som innehaft förordnande såsom rektor vid dylik läroanstalt

under minst tolv år men frånträtt förordnandet, att under de villkor, som kunde finnas lämpliga, komma i åtnjutande av pension, beräknad i förhållande till pensionsunderlaget för rektorsbefattningen, samt därefter för 1935 års riksdag framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Riksdagen beslöt i enlighet med vad utskottet sålunda hemställt.

På anmodan av Kungl. Maj:t har *statskontoret* efter *skolöverstyrelsens* hörande verkställt den av riksdagen begärda utredningen samt framlagt förslag i ämnet, över vilket *statens pensionsanstalt* avgivit utlåtande. Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till propositionen.

Föredragande *departementschefen* har i ärendet anfört följande:

»Den föreliggande frågan avser i första hand sådan utsträckning av det av fjolårets riksdag lämnade medgivandet i fråga om pensionsrätten för vissa tillförordnade rektorer vid allmänna läroverk m. fl. undervisningsanstalter, att rätt till bibehållande av rektors pensionsunderlag skulle tillkomma jämväl ordinarie lärare vid dylik läroanstalt, som den 1 juli 1935 är i tjänst men som före nämnda dag frånträtt ett av honom under minst tolv år innehaft rektorsförordnande vid sådan läroanstalt.

Med hänsyn till de skäl, som anförts för en sådan utsträckning av medgivandets räckvidd, har jag med stöd av den enligt riksdagens begäran numera förebragta utredningen ansett mig böra förorda en dylik komplettering av fjolårets beslut. På sätt utredningen giver vid handen, skulle ett bifall härtill få avseende å allenast ett fåtal befattningshavare. Såsom skolöverstyrelsen framhållit, bör den ifrågavarande förmånen emellertid icke tillkomma förutvarande rektor vid landstingsseminarium, vilkens pensionsrätt reglerats i särskild ordning i samband med landstingsseminariernas förstatligande. Icke heller i övrigt synas mig tjänstär såsom rektor vid landstingsseminarium böra få tillgodoräknas i nu förevarande sammanhang.

Beträffande den närmare anordningen av den nu ifrågavarande pensionsrätten och villkoren för dess åtnjutande ansluter jag mig till ämbetsverkens i allt väsentligt samstämmande förslag. Sålunda torde, i enlighet med vad ämbetsverken förordat, blivande bestämmelser i ämnet böra äga tillämpning allenast å befattningshavare, som anmäler sin önskan att få pensionsrätten reglerad enligt de för rektor gällande bestämmelserna. Såsom förutsättning för tillgodonjutande av den föreslagna förmånen torde böra gälla, att mot det förhöjda pensionsunderlaget svarande avgifter erläggas för tiden alltifrån rektorsförordnandets frånträdande, vilka avgifter, i den mån de avse tiden före den 1 juli 1935, dock böra få amorteras under vissa år.

Såsom statens pensionsanstalt förutsatt, torde ett medgivande av nu antydd art icke allenast böra avse tjänstepensionsrätten, utan anmälan om tillämpning av pensionsbestämmelserna för rektor bör föranleda en motsvarande förändring i avseende å beräkningen av familjepensionsunderlaget och familjepensionsavgifterna. En sådan förändring kan utan svårighet genomföras, då samtliga ifrågavarande befattningshavare i familjepensionshänseende äro delägare i statens pensionsanstalt. Det synes mig alltså icke böra ifrågakomma, att en befattningshavare allenast i tjänstepensionshänseende bibehåller den under

rektorstiden grundlagda pensionsrätten. Ehuru familjepensionsfrågan icke gjordes till föremål för särskilt uttalande i samband med ärendets behandling vid 1934 års riksdag, torde vad nu föreslagits beträffande familjepensionsrätten böra gälla jämväl sådan i 1934 års riksdagsbeslut avsedd befattningshavare, vilken först efter den 30 juni 1935 avgår från rektorsförordnande.

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan riksdagen fattat beslut i den föreliggande frågan, utfärda närmare bestämmelser i ämnet.»

Utskottet ansluter sig till den ståndpunkt, som av föredragande departementschefen intagits till här förevarande spörsmål. Vid sådant förhållande får utskottet tillstyrka, att riksdagen lämnar Kungl. Maj:t det i propositionen begärda bemyndigandet att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen förorddat, utfärda bestämmelser i fråga om pensionsrätten för vissa förutvarande rektorer vid allmänna läroverk m. fl. undervisningsanstalter.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 19 mars 1935.

På bankoutskottets vägnar:

EDVIN LEFFLER.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Lindgren*, *Lindley*, *Ernfors*, *Ehrnberg**, *Nilsson* i Mölndal, *Bodin* och *Bjurström*;

från andra kammaren: herrar *Leffler*, *Bäcklund**, *Lovén*, *K. A. Westman**, *Paulsen**, *Johansson* i Sollefteå, *Svedman* och *Hilding*.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.